

GÖRGEY GYÖRGY 100

(Honvédségi Szemle 1998/1)

(Budapest, 1926. július 23.– 2019. július 19.)
Liszt Ferenc-díjas karmester, érdemes és kiváló művész.

Zenei tanulmányait 7 éves korában kezdte. Zeneszerzési tanulmányait gimnazistaként kezdte. A Székesfővárosi Felsőbb Zeneiskolában tanult Sugár Rezsőnél, Farkas Ferencnél, Sándor Frigyesnél.

Karmesteri pályafutását 1949-ben a Néphadseregben kezdte. 1982-ben ezredesi rangban vonult nyugdíjba.

1957-ben és 1958-ban a Szegedi Nemzeti Színház első karmestere.

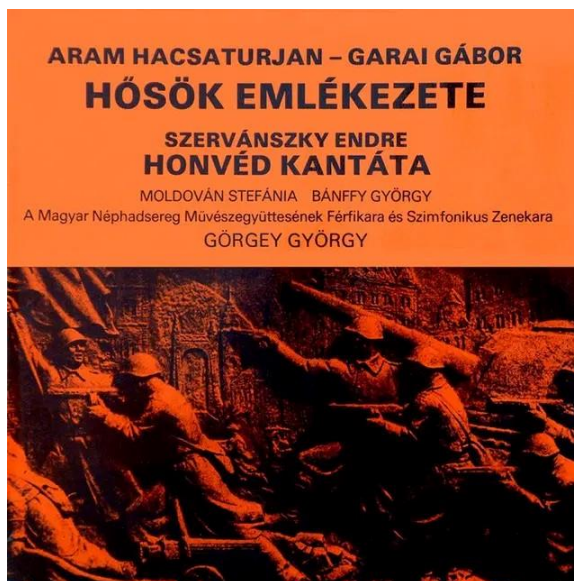
1959-től a Néphadsereg Művészegyüttesének karmestere, majd az Együttes művészeti vezetője. A magyar ének-, zene-, színház- és táncművészet magas színvonalú produkcióit vitte színpadra, laktanyákba és művelődési házakba, színházakba és a Zeneakadémiára, közeli és távoli országokba Romániától Peruiig, Koreától Mexikóig, Egyiptomtól Kubáig, Örményországtól Algériáig. Számtalan klasszikus zenei koncertet adott a Magyar Rádió és a MÁV Szimfonikus Zenekar élén. Számos rádiójáték kísérőzenéjét vezényelte. 1984-ben és 1985-ben zenekari tanárként és karmesterként működött Szíriában.

Életcélul tűzte ki a katonák közötti zenei ismeretterjesztést. Kora legnagyobb zeneszerzőit, előadóművészeit, zenetudósait nyerte meg a koncertjein való közreműködésre Kodály Zoltántól Szabolcsi Bencéig.

Kiemelkedő módon patronálta kora kortárs zeneszerzőit. 12 éven keresztül minden évben nagyzenekarra és kórusra készült új művek bemutatóit vezényelte a Zeneakadémia nagytermében. Felkérésére egyebek mellett Petrovics Emil, Szokolay Sándor, Lendvay Kamilló, Aram Hacsaturján írt új műveket. E koncertek rádió és TV közvetítései széles hallgatói és nézői körhöz juttatták el a kortárs zeneművészet értékeit. Az általa bemutatott művek:

- Szőnyi Erzsébet: Firenzei tragédia - opera, 1967
- Sugár Rezső: Acis és Galathea - zenekari fantázia, 1969
- Szokolay Sándor-Balassi Bálint: Vitézi ének - kantáta, 1971
- Petrovics Emil-Maár Gyula-Illyés Gyula: II. kantáta, 1972
- Sárai Tibor-Váci Mihály: Jövőt faggató ének - kantáta, 1973
- Farkas Ferenc-Kassák Lajos: Bontott zászlók - oratórium, 1974
- Láng István-Ágh István: Csillagra törők - kantáta, 1975
- Balázs Árpád-Illyés Gyula: A tél lebírása - kantáta, 1975
- Lendvay Kamilló-Kőhádi Zsolt: Pro libertate - kantáta, 1976
- Aram Hacsaturján-Garai Gábor: Hősök emlékezete - oratórium, 1976
- Szőnyi Erzsébet: Népdalkantáta, 1979
- Aulis Sallinen: Dies irae - oratórium, 1979

A Magyar Zeneművészek Szövetségének az elnökségi tagjaként itthon és külföldön képviselte a magyar zenei életet.

[Teljes lejátszási lista megtekintése](#) (12 felvétel)

© 1978 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Görgey György kiváló művész karmester azokra az évekre emlékszik, amikor a Néphadsereg Művészegyüttesének művészeti vezetője volt¹.

– Anélkül, hogy részletezném az 1966–68 közötti időt, meg kell állapítanom, hogy gyökeres művészi irányváltás időszaka volt ez a két év. Az úgynevezett totális színházi produkciók irányba ment el az együttes. Példakép volt a Ljubimov által vezetett moszkvai Taganka színház kísérleti előadássorozata, ami igen nagy vitákat váltott ki. Ehhez tudni kell, hogy ez a fajta művészi megjelenítés másfajta struktúrát feltételez, mint amivel az együttes rendelkezett. Ugyan eddig is voltak színészeink, de itt a művészi munka centrumában a színész volt. Ezért az akkor kinevezett művészeti vezető sok új színészt hozott. Ez nem volt baj. De sajnos nem tudtunk csupa kiváló színészt hozni. Voltak kiváló színészeink, de sajnos nem mind volt ilyen színvonalon.

A kórusra merőben új feladat hárult, amellett, hogy énekeltek, a színpadon mozogni kellett, meg kellett szólalni. A tánckar legfőbb erénye eddig a magyar néptánc közvetítése volt, itt egy egészen más modern stílusú tánc megformálására kellett áttérni. Néha nekik is meg kellett szólalni. Tehát ez a fajta struktúra komplex módon épült a művészi erőkre és feltételezte a komplex művészi tudást. Ezzel sajnos mi nem rendelkezünk, aminek a végeredménye, nem mondom, hogy eredménytelen volt, mert nagyon sok munkával igen szép produkciók kerültek színpadra, de nem első osztályú módon. Egy kicsit az amatőrizmus irányába mozdultunk el. A szimfonikus zenekart kettéválasztották, csak a fél zenekar játszott. Az egyik fele a zenekarnak dolgozott, a másik fele sakkozott, így a művészeti erők megoszlottak, némileg gyengültek.

A fogadtatásról néhány szót. Tulajdonképpen ennek szerves hagyományai nem voltak. A szakma csendes elnézéssel intézte el, a közönség eléggé idegenkedve fogadta. Nem beszélve arról, hogy a művek tartalma politikai tárgyú volt. Élesen fogalmazva: direkt politikai. Az első: John Reed: *„Tíz nap, amely megrengette a világot”* című könyve alapján, direkt politikai eszközökkel emlékezett az 1917-es forradalmi eseményekre. A második mű az 1919-es magyarországi eseményeket elevenítette fel. A harmadik mű 1945-ig tárgyalta a magyar társadalom történetét.

Tehát nagyon sok buktatóval éltük meg ezt a két évet. A művészeti vezető kénytelen volt elismerni, hogy nem tudja megvalósítani, amit szeretett volna, és

¹ Honvédségi szemle 1998/1. Lejegyezte: Szentirmai István

eltávozott az együttestől. No, ekkor kerestek meg ismét, és felkértek arra, hogy vállaljam el az egész együttes irányítását. Nagy problémát jelentett: *hogyan tovább?* Mert adva volt a matéria és adva voltak a nagy tanulságok. Az én alapelvem az volt, hogy a legfontosabb az együttes művészi kvalitása, a művészi színvonal helyreállítása és biztosítása. A továbbiakban azt igyekeztünk megvalósítani, hogy megmaradt az együttes klasszikus, hagyományos tagozódása, de rendezési munkával oldottabbá, kötetlenebbé lehet tenni az egyes karok produkcióit.

Nagyon megszegényedett a repertoárunk, új műveket kellett írni, új koreográfiákat kellett készíttetni. A tánc területén forradalmi változások indultak el a régebbi, kissé romantikus színpadi megjelenítési stílustól az eredeti folklórhoz közelebb álló stílus felé. Rengeteg új műsort, művet írtunk. Ennek a munkának keretében kezdtük el azt, hogy minden évben írtunk egy új magyar zeneszerző által készített kantátát.

Sokan ma tagadják, hogy erről beszélni kell. Nekem meggyőződésem, hogy igenis szólni kell. Ezek a kantáták a hazáról, a haza iránti szeretetről, a haza megvédéséről szóltak. Indirekt politikai eszközökkel olyan irodalmi alkotásokat, mint *Balassi Bálint*, *Illyés Gyula*, a magyar klasszikusokat zenésítették meg a szerzők.

Ezeknek a koncerteknek nagy nyilvánosságot biztosítottunk. Zeneakadémiai ősbemutatók, rádió, TV egyenes adás közvetítésével. Ezt nagyon céltudatosan folytattuk és ez minden évben megtörtént, sokat jelentett az együttes népszerűsítése szempontjából, és talán az ügy érdekében is történt mindez.

De ne csak szépeket mondjunk. Tulajdonképpen sok harc árán születtek meg ezek a produkciók, mert a hadsereg vezetése szempontjából, az együttes irányítása érdekében is többféle nézet uralkodott. Az egyik az volt, hogy a művészegyüttes maradjon meg a laktanyák falai között. Azért van, hogy a katonáknak adjon műsort. A másik vélemény közelebb állt a mi véleményünkhöz: nyitni a kapukat és a turnéinkon, a nagyvilág elé értékes műveket vinni. Sok vitánk volt, de jóleső érzéssel állapítom meg – bár kaptam egy-két rosszpontot –, hogy sikerült bizonyos eredményeket elérni.

Évtizedeken keresztül elv volt: nekünk szórakoztatva kell nevelni. A másik vélemény az volt, hogy nevelve kell szórakoztatni. Ez a két vélemény nagyon élesen szemben állt egymással. E mögött az bújt meg, hogy sokan nem szeretik a komoly műveket, a komoly zenét. Az volt a mérce nekem, meg az együttesnek

is, hogy értékállót adjunk. Ami, ha kell, ha lehet, szórakozás, mert nem feltétlenül a nevetés jelenti csak a szórakozást, másképpen is lehet tanulni, elgondolkodni. Ilyen körülmények között végeztük a munkánkat.

A külföldi turnéink előtt nagyon kinyílt, kitárult ez időben a kapu. Felsorolni sem tudom pontosan az összes országot, ahová eljutottunk. Ezek közül csak néhány: Algéria, Egyiptom, Mexikó, Panama, Peru, Kuba, India, Irak, Szíria, Libanon, Finnország, Mongólia, a szomszédos országokba számtalanszor. Tehát nagyon sokfelé jártunk és talán sikerült segítenünk abban, hogy Magyarországot egyre többen megismerjék, megtudják, hogy hol van, a világ melyik részén, hogy Európában található, és nem Bukarest, hanem Budapest a fővárosa. És kapjanak valami ízelítőt a magyar művészetből és kultúrából.